

שֶׁל מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת, הִרְגָּת אֶת אָחִיו, וְהוּא בְּצִדּוֹ, וּמִמֶּנּוּ כָּל הַמְדוּרִים הִרְעִים וּמִזִּיקִים וְשָׂדִים וְרוּחוֹת בָּאִים לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִיָּן - קִין שֶׁל מְדוּרִים רְעִים שֶׁבָּאוּ מִצִּד הַטְּמֵאָה לְעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן הֵבִיאוּ קִרְבָּן. זֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ, וְזֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ. זֶהוּ שִׁכְתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מָה זֶה מִקֵּץ יָמִים? זֶהוּ קֵץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵיחֻד זֶה? מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִין מֵאוֹתוֹ קֵץ יָמִים הֵבִיאוּ קִרְבָּן. דּוֹקֵא שְׁאֵמַר מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וְלָכֵן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ. אָמַר לוֹ, לִקְצֵי הַיָּמִים אוֹ לִקְצֵי הַיָּמִין? אָמַר לוֹ, לִקְצֵי הַיָּמִין. וְקִין הֵבִיאוּ מִקֵּץ הַיָּמִים.

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע פִּי גְמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָכְלוּ פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָכְלוּ - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת יֵאָכְלוּ). (גְּמוּל יִדְּיוֹ - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. יַעֲשֶׂה לוֹ - שֶׁנֶּאֱמַר) עֲלֵייהֶם וַיִּדְבֹק בָּהֶם לְהִרְגָּת אוֹתָם וּלְטַמְּא אוֹתָם. וְעַל זֶה קִין הַקָּרִיב מִצִּדוֹ וְהִבִּיל הֵבִיאוּ גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת - לְרִבּוֹת הַצִּד הַעֲלִיּוֹן שֶׁבָּא מִצִּד הַקִּדְשָׁה [מִצִּד קְדוּשָׁה], וְלָכֵן וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבַּל אוֹתָם [אוֹתוֹ] הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן וַיִּחַר לִקְצֵי מֵאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. שֶׁהָרִי לֹא הִתְקַבְּלוּ פָּנָיו, אוֹתָם פָּנִים שֶׁל צִדּוֹ, וְקִבַּל אֶת הֶבֶל. וְלָכֵן פְּתוּב וַיְהִי בְּהִיּוֹתָם בְּשִׁדָּה. בְּשִׁדָּה זוֹ הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כב) כִּי בְּשִׁדָּה מִצְאָהּ. וְקִין קָנָא עַל הַנִּקְבָּה הַיְתָרָה שְׁנוּלְדָה עִם הֶבֶל,

דְּאִיהוּ חוֹזֵא בִישָׂא. (וְהֵבֵל בְּרֵא דְאֵדָם) הָהוּא. וּבְגִין דְּקִין אֶתָּא מִסְטָרָא דְמִלֶּאֶךָ הַמּוֹת קָטִיל לִיהַ לְאַחוּי. וְהוּא בְּסְטָרָא דִילִיָּהּ. וּמִנִּיָּה כָּל מְדוּרִין בִּישִׁין וּמִזִּיקִין וְשָׂדִין וְרוּחוֹת אֶתְיָין לְעֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִין, קִינָא דְמְדוּרִין בִּישִׁין דְּאֶתוּ מִסְטָרָא דְמִסְאָבָא לְעֵלְמָא. וּלְבַתֵּר אֵייתִיאוּ קִרְבָּנָא. דָּא אֶקְרִיב מִסְטָרָא דִילִיָּהּ וְדָא אֶקְרִיב מִסְטָרָא דִילִיָּהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מָאי מִקֵּץ יָמִים, דָּא הוּא קֵץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵאֵן אִיהוּ דָּא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִין מֵהֵהוּא קֵץ יָמִים אֵייתִי קִרְבָּנָא. דִּיִּיקָא דְקָאֵמַר מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וּבְגִין כֵּן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ. אָמַר לִיהַ לִקְצֵי הַיָּמִים אוֹ לִקְצֵי הַיָּמִין. אָמַר לִיהַ לִקְצֵי הַיָּמִין. וְקִין מִקֵּץ הַיָּמִים אֵייתִי. (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה. כְּמָה דְאֶתָּא אָמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִפְּרִי הָאֲדָמָה כְּמָה דְאֶתָּא אָמַר, (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע פִּי גְמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָכְלוּ פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָכְלוּ דָא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. יַעֲשֶׂה לוֹ דְאֶתְמַשֵּׁחַ) עֲלֵייהוּ וַיִּתְדַבֵּק בָּהוּ לְקָטִיל לֹון וּלְסָאָבָא לֹון. וְעַל דָּא קִין אֶקְרִיב מִסְטָרָא דִילִיָּהּ.

וְהִבִּיל הֵבִיאוּ גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת לְאַסְגָּאָה סְטָרָא עֲלָאָה דְאֶתְיָא מִסְטָרָא קְדוּשָׁתָא (ד"א מִסְטָרָא קְדוּשָׁא). וּבְגִינֵי כֵּן וַיִּשַׁע יי אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבַּל (לֹון) (ד"א לִיָּהּ) קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא וַיִּחַר לִקְצֵי מֵאֹד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְּהָא לָא אֶתְקַבְּלוּ אֶנְפּוּי, אֶנְפּוּי אֶנְפּוּי

שְׁכָתוֹב וּתְסַף לְלֶדֶת, וְהָרִי נֹאמֵר.
הַלּוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
שְׁנֵאמֵר. אֲבָל שְׂאֵת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
רַבִּי אֲבָא, שְׂאֵת תַּעֲלֶה לְמַעַל וְלֹא
תֵרֵד לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּבַר זֶה
כַּעֲתָנָא נֶאֱמַר וְנִאֲמָה הוּא, אֲבָל כִּי
שָׁמַעְתִּי, שְׂאֵת יַעֲלֶה מִמֶּךָ וְיַעֲזֹב
לְךָ הַדְּבָקוֹת זֹו שֶׁל רִיחַ הַטְּמָאָה.
וְאִם לֹא - לִפְתַּח חֲטָאֵת רַבִּין. מַה
זֶה לִפְתַּח? זֶה הַדִּין הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא
הַפְּתַח שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
קמ) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָקָה. חֲטָאֵת
רַבִּין - אוֹתוֹ הֵצִד שְׁנֵדְבָקָה בּוֹ
וְנִמְשַׁף עָלָיו, יִשְׁמַר אוֹתָךְ לְהַפְרֵעַ
מִמֶּךָ, כְּתַרְגוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאָה, בְּשַׁעֲהַ
שֶׁקִּין הֵרַג אֶת הַבַּל, לֹא יָדַע אִיךָ
יּוֹצֵא [יוצאת] נְשַׁמְתּוֹ מִמֶּנּוּ, וְהָיָה
נוֹשֵׁף אוֹתוֹ בְּשֵׁנָיו כְּנֹחֵשׁ, וְהָרִי
בְּאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים. בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעֲהַ
קָלְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָיָה
הוֹלֵךְ לְכָל צַדִּיק הַעוֹלָם, וְלֹא הָיָה
מְקוֹם שֶׁמִּקְבֵּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁטִּפַּח
עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁב לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ, וְהֶאֱרַץ
קִבְלָה אוֹתוֹ בְּמִדּוֹר הַפְּתוּחֹן
לְמַטָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הֶאֱרַץ קִבְלָה אוֹתוֹ
לְלַכֵּת בָּהּ, שְׁכָתוֹב וַיִּשֶׁם ה' לְקִין
אוֹת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לֹא כֵן, אֲלֵא
לְמַטָּה קִבְלָה אוֹתוֹ הֶאֱרַץ בְּמִדּוֹר
אֶחָד שֶׁתְּחַתֶּיהָ, שְׁכָתוֹב הֵן גְּרִשְׁתָּ
אֶתִּי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה גְּרַשׁ, אֲבָל לְמַטָּה לֹא
גְּרַשׁ. וּבִכְאִיזָה מְקוֹם קִבְלָה אוֹתוֹ
הָאֲדָמָה? בְּאֶרְקָא, וְעַל כָּל אֵלֶּה
שֶׁדָּרִים שֵׁם כְּתוּב (ירמיה') יֹאבְדוּ מִן
הָאֶרֶץ וּמִפְּתַח הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה.
וְשֵׁם שֵׁם אֶת מְדוֹרוֹ, וְהֵינּוּ שְׁכָתוֹב
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

גּוֹרֵשׁ. אֲבָל לְתַתָּא לֹא גּוֹרֵשׁ. וּבְאֶן אֶתֵר קִבְלִית לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנָוִן דְּדִירֵי תַמָּן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיה') יֹאבְדוּ מִן אֶרְעָא וּמִתְחַת שְׁמַיָּא אֵלֶּה.
וּתַמָּן שׁוּי מְדוֹרֵיהָ. וְהֵינּוּ דְכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

דְּסִטְרוּי וְקִבְלִיל לִיָּה לְהַבֵּל. וּבְגִינֵי כֵן כְּתוּב
וַיְהִי בְהִיוֹתֵם בְּשַׁעֲהַ. בְּשַׁעֲהַ דָּא אֶתְתָּא. כְּמָה
דָּאֵת אָמַר (דברים כב) כִּי בְשַׁעֲהַ מְצָאָהּ, וְקִין קָנִי
עַל נוֹקְבָא יִתִּירָה דְאֶתִּילִידַת עִם הַבֵּל דְכְתִיב
וּתוֹסֵף לְלֶדֶת וְהָא אֶתְמָר:

הַלּוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת כְּמָה דְאֶתְמָר. אֲבָל
שְׂאֵת כְּדָאֵמַר רַבִּי אֲבָא שְׂאֵת תְּסַתְלַק
לְעִילָא וְלֹא תִיחֹת לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
הָאִי מְלָה הַשְׁתָּא אֶתְמָר וַיָּאוֹת הוּא. אֲבָל
הַכִּי שְׁמַעְנָא שְׂאֵת יִסְלַק מִיָּנָה וַיִּשְׁבוּק לְךָ
אֶתֵדְבָקוֹתָא דָּא דְרוּחַ מְסַאֲבָא.

וְאִי לֹא לִפְתַּח חֲטָאֵת רוּבִין. מְאִי לִפְתַּח דָּא
דִּינָא עֲלָאָה דְאִיְהוּ פִתְחָא דְכֹלָא כְּמָה
דָּאֵת אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָקָה.
חֲטָאֵת רוּבִין הֵהוּא סִטְרָא דְאֶתְדְבָקַת בִּיָּה
וְאֶתְמַשְׁכַּת עָלָיו יְהֵא נְטִיר לְךָ לְאֶתְפְּרָעָא
מִיָּנָה כְּתַרְגוּמוֹא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְקִטִּיל
קִין לְהַבֵּל, לֹא הָוָה יָדַע הֵיךְ (נפיק) (ר"א
י"ב) נְשַׁמְתִּיהָ מִנִּיָּה. וְהָוָה נָשִׁיף לִיָּה בְּשֵׁנֵיהָ
כְּחֹוּיָא. וְהָא אוּקְמוּוָה חֲבָרִיָּא. בִּיָּה שַׁעֲתָא
לֵיִיט לִיָּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְהָוָה אָזִיל לְכָל
סִטְרֵי עֲלָמָא, וְלֹא הָוָה אֶתֵר דְמִקְבֵּל לִיָּה. עַד
דְאֶטְפַּח עַל רִישֵׁיהָ וְתַב קָמִי מְאֵרִיָּה. וְקִבְלִית
לִיָּה אֶרְעָא בְּמִדּוֹרָא לְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר אֶרְעָא קִבְלִית לִיָּה לְמִיְהוּ בָּהּ
דְכְתִיב וַיִּשֶׁם יי לְקִין אוֹת. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר לֹא הַכִּי. אֲלֵא לְתַתָּא קִבְלִית לִיָּה אֶרְעָא
בְּמִדּוֹרָא חָדָא דְתַחֲוֹתָהּ דְכְתִיב הֵן גְּרִשְׁתָּ אוֹתִי
הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

גּוֹרֵשׁ. אֲבָל לְתַתָּא לֹא גּוֹרֵשׁ. וּבְאֶן אֶתֵר קִבְלִית לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנָוִן דְּדִירֵי תַמָּן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיה') יֹאבְדוּ מִן אֶרְעָא וּמִתְחַת שְׁמַיָּא אֵלֶּה.
וּתַמָּן שׁוּי מְדוֹרֵיהָ. וְהֵינּוּ דְכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.